

HAY TUDOK AN NIPAE HANADAH HEBREWS

Hanan Imbabalen Apu Dios an punhapitona

¹ Handih done ya namindakol ya nunhihinatkon di inat Apu Dios an nangipainilah kalina handidah aammod taku an hay nunhapitona ya handidan profetas.

² Mu hantudah nanguddidin algo ya nan Imbabalenay nangipainilah kalinan ditaku. Gapu ke hiya ya lintu dan Apu Dios am-in hantudan wadad uwani. Ya hiya boy pinili nan mamoltan am-in ke datuwe.

³ Hiyay kitib-an di kinatag-en Apu Dios an hi Amana. Dida ya naka-ingngo da hi am-in. Te am-in di wadan Apu Dios ya wada bo nah Imbabalena. Hiyay mangipaptok am-in hi naltu. Waday kabaelasan mangat ketuwe. Takon di kalina ya abu ya maat di pinhod na. Handih ingkatenay kapakawanan di liwat taku ya imbanggad nah langit ot umbun di winawwan Apu Dios an Katagtag-ayan te hidiy ubunanan makiap-apu ke Amana.

Natagtag-eh Jesus mu nadan anghel

⁴ Kinali nainilan hiya ya natagtag-e mu nadan anghel, te takon di hay nangalyan Apu Dios an Imbabalena hiya ya umustuh diyen kitib-anan hiya ya natagtag-e mu nadan anghel.

⁵ Te bokon nadan anghel, mu hiyay nangalyan Apu Dios nah kananay

“Imbabale dakan ha-on. Ipainilak mod uwani an ha-oy hi Amam.”*

Ya bokon bo nadan anghel di nangalyana nah kananay

“Ha-oy di ahi mainilan Amana ya athidi bon hiyay ahi mainilan Imbabalek.”

⁶ Am-in datuwen kinalina ya nan nakattag-en Imbabale nay nangalyana. Handih nangitudakan Apu Dios ke hiya tuh luta ya kananay

“Am-in nadan anghel ku ya mahapul an dayawon da tun Imbabalek.”

⁷ Ya hay kinali damdaman Apu Dios mipanggep nadah anghel ya kananay “Hanadan anghel ya ba-ba-alok ya abu didan mangat hi pinhod ku, takon di pumbalinok didah dibdib weno apuy an mundadalang hin pinhod ku.”†

⁸ Mu hay kinalin bon Apu Dios mipanggep nah Imbabalena ya kananay

“He-a an Dios ya maandong ya munnananong ta nangamung di pun-ap-apuwam di pangat mun mun-ap-apu.

⁹ Pinpinhod muy maphod an pangi-e ya kahingngitam di gaga-iho. Kinali ha-oy an Dios an un-unudom ya tinuddu dakan madaydayaw mu nadan ibbam, ta umamlong ka.”‡

¹⁰ Ya hay impitudok na bo mipanggep nah Imbabalena ya kananay

“Handih lappuna ya lintum di luta, hay kabunyan ya am-in nadan wadah di.

---

* **1:5 1:5** Tibon yuy Psalm 2:7, Acts 13:33 ya Hebrews 5:5. † **1:7 1:7** Psalm 104:4 ‡ **1:9 1:8-9** Psalm 45:6-7

¹¹ Ya ahida mama-id te umat dah bulwatin mumbalin hi layout, mu he-a ke ya wadawada kat nangamung.

¹² Te ahim kaanon datuwen lintum ta hannotam didah balu. Mu he-a ke nimpe ya adika mumbaliw, mu munnananong kat nangamung.”§

¹³ Ya bokon nadan anghel di nangalyan Apu Dios ketuwe an kananay

“Umbun kah winawwan ku inggana paka-apputok am-in di buhul mu.”*

Mu hay nangalyanan tuwe ya hi Jesu Kristo ya abu an Imbabalena.

¹⁴ Te nada ken anghel ya ba-ba-alon Apu Dios ya abu didan bumaddang nadah tatagun mihwang.

Hay ipaanhan taku ya hay kihwangan taku

2

¹ Ta hidiye nan gapu te hi Jesus an Apu takuy katagtag-ayan ya mahapul an ihamad takun mangun-unud nah tugunan dingngol taku te indani ya makal-iwan.

² Hanan Tugun Apu Dios an impainilan nadan anghel na ke Moses ya nipainilay kahamad na. Te nadan ugge nangun-unud kediye ya nakastigu da mipuun hi uggeda nangun-unudan.

³ Ditaku ke ya namammam-ay kastigu taku hin nguddanon takun adi hangudon di kihwangan taku. Hi Apu takuy namangulun nangipainila ketuwen kihwangan taku ya nadan nangngol ke

---

§ 1:12 1:10-12 Psalm 102:25-27 * 1:13 1:13 Psalm 110:1

hiya ya diday nangipainilan ditakun makulug hituwe.

⁴ Takon hi Apu Dios ya impatibona an makulug hituwe, te indatana didah kabaelan da ot aton day dakol an milagro ya indat na nadah mangu-lug di nunhihinnatkon an kabaelan dan malpuh Espirituna an miunnud nah pinhod na.

Hanan mangihwang ke ditaku an mangulug

⁵ Hantuh panannotan Apu Dios hantudah wadad uwani hi balu an hidiye nan emi ipainin-nilad uwani ya bokon nadan anghel di tinuddu nan mun-ap-apu, mu ditakun tatagu.

⁶ Matiboh tuwe nah nitudok an kinalin din patul an hi David an kananay
 “Apu Dios, hay tagu ya nababa, yaden tipet pakannomnomom ya pakaippaptok mu dida?

⁷ Lintum dida an nababbaba mu nadan anghel ya abu. Ya impadayaw mu ya totobalom dida,*

⁸ te diday tinuddum an pun-ap-apun di am-in.”†
 Hidiyen nitudok an kananay tinuddun Apu Dios di tagun mun-ap-apun am-in hi nganneh diye ya ugge ni-an naat, kinali maid ni-an di pangitib-an taku.

⁹ Mu inila takun umannung hituwe gapu nah naat ke Jesus. Te gapuh ulen Apu Dios hi tagu ya impababana ni-an di saad Jesus mu nadan anghel ot mumbalin hi tagu ot ikatenay liwat takun tatagu. Mu ugge numbayag hidiyen nipababana te handih nagibbuy nunholholta-pana ya impatag-en bon Apu Dios. Ot hiya

---

* 2:7 2:7 Psalm 8:5 † 2:8 2:6-8 Psalm 8:4-6

moy nakattag-e ya madayaw an Ap-apu gapuh nangikatayanah liwat taku.

¹⁰ Hi Apu Dios an nunlutun am-in hi nganneh diyen wadad uwani ta kidayawana ya maphod hidiyen nangiabulutanah nunholholtapan Jesus. Te gapuh nangatanah di ya dakol day tatagun nibilang an imbabale nat migappat dah kidayawan Jesus hi langit. Ya hidiyen nunholholtapanay nangipahamad hi pun-ap-apuwanat maid di pungkudanganan mangihwang ke ditaku.

¹¹ Hi Jesus ya ingkate nay liwat takut mapakawanan takut miunnud di pangi-e taku nah pinhod Apu Dios. Bokon ya abuh diye te am-in takun da Jesus ya ohay Ama taku an hi Apu Dios. Ta hidiye nan adi bumain hi Jesus an mangalin tulang ditakun hiya.

¹² Hituwe ya miunnud nah nitudok an kananay “Apu Dios, ipainilak nadah tutulang kuy mipanggep ke he-a. Ya ahiyak makikankantan didah pundayaw min he-a.”[‡]

¹³ Kanana boy

“Hi Apu Dios di pangidinolak.”

Ya kanana boy

“Dehtuwak an midmid-um nadah imbabalen Apu Dios an indinol nan ha-on.”

¹⁴ Ot gapuh tedeyan ditakun imbabalen Apu Dios an kanan Jesus di tulang na ya tagu taku ya abun waday katena ya numbalin hi Jesus hi tagu ot mate ot mamahuwan an hidiyey nangapputanan Satanas an kalpuwan di kate.

¹⁵ Kinali adi taku mo tumakut hi kate. Handi ya hay takut takuh katayan takuy kay nangdon

---

[‡] 2:12 2:12 Psalm 22:22

ke ditaku, mu ad uwani ya nalibli taku mo kediyen tatakutan taku.

¹⁶ Hidiyey kitib-anan ditakun holag Abraham di baddangan Jesus, bokon nadan anghel.

¹⁷ Man-uke ya numbalin hi tagun umat ke ditakut hiktamanay punligatan di tagu ta hummok ke ditaku ya ta pundinolan taku hiyan natag-en padin mangitakdog ke ditakuh hinangngab Apu Dios ta mapakawan di liwat taku.

¹⁸ Kinali hiyay bumaddang ke ditakuh panaulan Satanas ke ditaku te takon di hiya ya impatnan Satanas an haulon ya hiniktamana damdamay ine-en di ligat.

Hi Jesus ya natagtag-e mu hi Moses

3

¹ Ta hidiye nan dakayun kaibaiba an pinilin Apu Dios an tatagunan makiha-ad ke hiyah langit ya iohha takuy nomnom taku ke Jesus an tinuddun Apu Dios an mangitakdog ke hiya ya hiya boy natag-en padi nah pangulug taku.

² Hiya ya impaka-un-unud nay pinhod Apu Dios, umat ke Moses an inun-unud nah Apu Dios handih hiyay nun-ap-apuwona handidah aammod takun Judyu an imbilang Apu Dios an tataguna.

³ Mu ugge nun-ingngoy kinatag-en da Jesus ke Moses, te hi Jesus an nunlutuh tagu ya natagtag-e mu hi Moses an lintuna.

⁴ Umat nah balen adi na-ala on nakapya te mahapul an waday mangapya. Athidi bon am-in hantudan wadad uwanin nawadada te winadan Apu Dios.

⁵ Hi Moses ya makangngun-unud ke Apu Dios. Impakaippaptok na handidan mibilang an tatagun Apu Dios ya intuttudu nan diday mipanggep nah ahi ipainilan Apu Dios. Muden hi Moses ya muttatyu ya abu.

⁶ Yaden hi Kristo ya makangngun-unud damdaman ipaptok na nadan tatagun Apu Dios, mu hiya ya bokon muttatyu te hiyay Imbabalena. Ya ditakun mangulug di mibilang an tataguna hin itultuluy takun mangidinol ke Jesu Kristo ya adi taku iwalong nan namnamaon takun hidiye nan pakitaguwan ke hiyan munnananong an mangipaamlong ke ditaku.

Hay pun-iyatuwan nadan tatagun Apu Dios

⁷ Ot gapu te ditakun mangulug ya mibilang takun tatagun Apu Dios ya maawatan taku nan impitudok di Espiritunan kananay

“Kal-ina ket donglon yuy kalyon Apu Dios ad uwani

⁸ ya adiyu ngohayon ta adiyu iummat handidah aammod yun nginohe dah Apu Dios handih niha-ha-adan da nah adi maboblaysan ta panib-an da hin mapoppog di anus nan dida.*

⁹ Mu kanan Apu Dios di ‘Dakol di inat handidan aammod yu dih donen umipaboh-ol ke ha-on, takon di tinibotibo da nadan inat kuh nangipatibak hi kabaalak hi nap-at an toon.’

¹⁰ Hidiyey gapunan bimmoh-olak ke dida ot kanak di ‘Inay mo ahan datuwen tatagu, iwalongak ke dida ya adida un-unudon di tugun ku.’

---

* **3:8 3:8** Psalm 95:8-9

11 Ot gapuh namahig an boh-ol ku ya insapatak an kanak di 'Adida migappat nah pun-iyatuwan an indadaan kun dida.' "†

12 Kinali dakayun iibba, tibon yu ta adiyu iummat ke dadiyen makangohhen tatagun adi mangulug, te indani ya iwalong yu nan Dios an wadat nangamung.

13 Ot ad uwanin mabalin an inilaon takuy pangi-en Apu Dios ya maphod di munhintutugun takut nangamung ta adi taku mahaul hi punliwatan ta adi taku ngohayon hi Apu Dios.

14 Ya deket mitultuluy nan datin pangidinol takun Jesu Kristo ya mihamhamad di pakihayyupan takun hiya.

15 Ya pidwaok bon kalyon nan impitudok Apu Dios an kananay

"Kal-ina ket donglon yuy kalin Apu Dios ad uwani ya adiyu ngohayon ta adiyu iummat handidah aammod yun nginohe dah Apu Dios."‡

16 Hanadan kinalik an nungngohen Apu Dios ya maid di udum hin bokon handidan tatagun pinoppog Apu Dios di nihbutan dad Egypt handih impangulun Moses ot tumayan dah di.

17 Ya handih wadada nah adi maboblayan an nunhanawwangan dah nap-at an toon ya impaboh-ol dah Apu Dios te intultuluy dan nunliwat ot dakol di naten dida ot mibati da nah adi maboblayan.

18 Gapu kediyeen ngoheda ya bimmobboh-ol hi Apu Dios ot isapatanan kananay "Adi mabalin

---

† 3:11 3:11 Psalm 95:11 ‡ 3:15 3:15 Psalm 95:8-9

an e migappat nadan nungngohe nah ninomnom kun eda ot pun-iyatuwan.”

¹⁹ Ad uwani ya maawatan taku mon hay gapunan uggeda nigappat ya uggeda kinulug hi Apu Dios.

4

¹ Hidiyen kinali nan e pun-iyatuwan nah makaphod an boblen indadaana ya mabalin damdaman ditaku. Mu mahapul an halipat-an takuy pangi-e takut maid di ohan ditakuy e adi dumatong kediye boble.

² Hituwen kiphodan takun nipainilan ditakud uwani ya nipainila damdama handidah aammod taku dih tiempon Moses. Mu maid di hilbinan dida te uggeda kinulug.

³ Mu ditakun mangulug ya nunna-ud an datngan takuh diyen indadaan Apu Dios an pun-iyatuwan taku. Mu nada ken adi mangulug ya mipanggep ke dida nan impitudok Apu Dios an kananay

“Impaboh-olak ke dida, kinali isapatak an adinadaman makiiyatu dan ha-on.”

Hinaen kinalin Apu Dios an pun-iyatuwan di tagu ya indadaana tuwali handih ginibbunan lintu datuwen wadad uwani.

⁴ Impitudok Apu Dios di mipanggep hi ine-en di nun-iyatuwana handih mikapitun algo. Kananay “Nun-iyatuh Apu Dios handih mikapitun algoh nangibbuwanan nunlutu ke datuwen wadad uwani.”

⁵ Mu takon di wadah diyen pun-iyatuwan di tagu ya kanana nimpey “Adinadaman eda makiiyatun ha-on.”*

⁶ Man-uke ya man-ut diday namangulun nangipainilaan Apu Dios mipanggep ketuwen pun-iyatuwan an kiphodan da, mu uggeda kinulug, kinali uggeda nigappat kediye. Mu takon di athidi ya damanan makiiyatu nadan mangulug ke Apu Dios.

⁷ Impatibonay kakulug tuwe handih impatudok nan David di
“Deket donglon yuy kalyon Apu Dios ad uwani ya adiyu ngohayon.”†

Intudok David hituwe handih nala-uy dakol an toon nipalpu kediye ugge nangipadatngan Apu Dios handidah aammod taku nah indadaanan pun-iyatuwan da.

⁸ Mipatibo ketuwen bokon hidid Israel an nangipanguluwan Joshua ke dadiyen aammod takuy kialigan tuwen kinalin Apu Dios an pun-iyatuwan di tataguna. Te gulat nat hidi ya ugge ot kinalin Apu Dios di mipanggep hi oha bon tiempon damanan pakiiyatuwan ke hiya.

⁹ Kinali ditaku ken mibilang an tatagun Apu Dios ya waday ahi taku pun-iyatuwan umat handih nun-iyatuwan Apu Dios hi nagibbuwanan am-in nadah lintuna.

¹⁰ Ot athidi damdama nah tagun makiiyatun Apu Dios an mun-iyatuh ngununa, umat ke Apu Dios handih nangibbuwanah ngununa.

¹¹ Kinali aton takuy kabaelan takut igappat ditakun Apu Dios nah pun-iyatuwana ta adi

---

* 4:5 4:5 Psalm 95:11 † 4:7 4:7 Psalm 95:8-9

taku umat handidah aammod taku dih donen uggeda dimmatong nah pangayan dan eda puniyatuwan te uggeda inun-unud nan kinalin Apu Dios.

¹² Hay kalin Apu Dios ya ongal di kabaelana mu hay katadtadoman an hinalung. Te hay hinalung ya ammuna nan adol an gol-anan gogodon ta budhanay wadad dalom. Mu hana ken kalin Apu Dios ya damanan ipainilana nan nidalom an wadah nomnom ya nan pinhod di tagun aton ta mabudhan am-in di pangi-ena.

¹³ Inilan Apu Dios di ine-en am-in di lintuna. Kinali am-in di wadah nomnom taku ya nadan aton taku ya impakainnila na. Ya hi udum hi algo ya hiyay pangikalyan takun am-in hanadah inat taku tuh luta.

Hi Jesus di natag-en padin mangitakdog ke ditakuh hinangngab Apu Dios

¹⁴ Ot gapu te nibangngad hi Jesus hi langit an hiya nan natag-en padin mangitakdog ke ditakuh hinangngab Apu Dios an hi Amana ya mahapul an itultuluy takun mangulug ke hiya.

¹⁵ Maphod ta itakdog ditakun hiyah hinangngab Amana te homkon ditaku nah punligligatan ya pungkapuyan takun mangun-unud. Te hiya ya napatnaan am-in hi ine-en di kahaulan di tagu, mu ugge nunliwat.

¹⁶ Ta hidiye nan maphod di mundinol takun mundasal takun Apu Dios hi langit an makaulle ya huhhummok ta hiyay pumpahmokan takun mumpakawan liwat taku te hiya ya gagaid an bumaddang ke ditaku.

Hay mipanggep hi natag-en padi

5

¹ Hay kapiliyan di natag-en padi ya nadah ibbanan tagu. Hiyay mangitakdog ke didah hinangngab Apu Dios ya hiyay mangiappit nah idat di tagu ke Apu Dios ta mapakawanan di liwat da.

² Hiya ya tagu damdaman wadan waday pun-liwatana. Kinali maawatanay ibbanan tatagu nah kibahhawan da te dakol di uggeda inila mipanggep ke Apu Dios.

³ Kinali deket iappit na nan midat ke Apu Dios ya mahapul an hiyay mamangulun umiappit ta ahina iappit nan idat nadan tatagu ke Apu Dios, te takon di hiya ya waday liwat na.

⁴ Maid di tagun na-ala on piniliny adol nan mumbalin hi natag-en padi, mu nangamung hi Apu Dios an mamilin hiya, umat hi namiliyanan Aaron an namangulun natag-en padin handidan aammod takun dih done.

⁵ Athidi bon Jesu Kristo an adi na-ala ot tudduwonay adol nan mumbalin hi natag-en padi te hi Apu Dios di nanuddun hiya. Nipainilah tuwe handih kanan Apu Dios ke hiyay
 “Imbabale dakan ha-on. Ipainilak mod uwani an ha-oy hi Amam.”*

⁶ Ya kanana boy

“Tinuddu dakan mumpadit nangamung, umat hi kinapadin Melkisodek.”†

---

* 5:5 5:5 Tibon yuy Psalm 2:7, Acts 13:33 ya Hebrews 1:5. † 5:6 5:6 Psalm 110:4

⁷ Handih kawadan Jesus tuh luta ya in-loinlot nan nundasadasal ya limmuwaluwah numpahmokana ke Amana te inila nan hiya ya abuy waday kabaelasan managun hiya. Ya gapu te numpakumbaba ot un-unudonay pinhod Amana ya dingngol Amanay dasal na.

⁸ Man-ut hiya ya Imbabalen Apu Dios, mu kah-in di nunligligat hi nangun-unudanan am-in hi pinhod Amana.

⁹ Ginibbu nan am-in di pinhod Amanan hi Apu Dios an aton di natag-en padi, ot mumbalin an mangihwang nadah mangun-unud ke hiyat midatan dah biyag an maid di poppog na.

¹⁰ Ya hiyay tinuddun Apu Dios hi natag-en padin umat hi kinapadin Melkasidek.

Hay tugun hanadah ugge nihamad di pangulug na

¹¹ Wada ot di udum an pinhod kun ituttudun dakayu mipanggep hi ine-en tuwen pumpadiyan Jesus, mu inilak an naligat hituwen mituttudun dakayu te adiyu maawatan, takon di nabayag kayun nangulug.

¹² Gulat na ya damana ot mon muntuttudu kayuh mipanggep hi kalin Apu Dios, mu ad-inadama te takon ad uwani ya mahapul an ipanidwan dakayu nadan inadaadal yu. Te kay kayu goggolang an hay intannung weno gattak di mabalin an kanon yu, adi kayu ni-an pakakan hi umat hi kanon di kat-agu.

¹³ Umat kayu nadah ka-kulugnan uggeda inilan mangimatun hi niptok weno nihallan pangie.

¹⁴ Adi kayu umat nadah nihamad di pangulug dan hay niptok di aton da ya inila dan mangimatun hi niptok ya nihalla. Diday nialigan nadan mangan hi kanon di kat-agu.

6

¹ Ta hidiye nan adi abuna nadan namangulun inadal taku mipanggep ke Kristo, mu mahapul an adalon taku damdama nadan tuttudunan mangipahamad hi pangulug taku. Te maid di hilbinah pangipanidwaan takun mangadal nadah nagibbun nituttudun ditaku handi umat hi pangiwalongan taku nadah maid di hilbinah hinanggab Apu Dios ya hay mipanggep hi pangulug takun hiya te inila taku mo datuwe.

² Handih lappunah nangulugan taku ya inadal taku boy kibalinan di bonyag, hay pangihakmowan hi takleh ulun di ohan tagun idasalan, hay mipanggep hi kamahuwan di nate ya nan ahi punhumalyaan Apu Dios hi tatagu ta makastigut nangamung nadan naliwat.

³ Ot ad uwani ya adalon taku nadan tuttudun mangipahamad hi pangulug taku, mu mahapul an idinol takuh baddang Apu Dios an mangadal ke datuwe.

⁴ Halipat-an yu te nan tagun manginguddan an mangiwalong hi pangulug nan Jesu Kristo ya adinadaman muntutuyu bot mangulug bon hiya. Te deket naawatan di taguh diyen mituttudun kiphodana te pinat-alan Apu Dios di nomnom na ot hiktamana mo nan ongal an homok na, gibokona moy kabaelan nan Espiritunan wadan hiya

⁵ ya inilaonay kaphod di kalin Apu Dios ya nan ongal an kabaelanah pangipatib-anah dakol an milagro,

⁶ mu inguddanan inwalong am-in dadiye ya adi mabalin an muntutuyu ta mibangngad bon mangulug. Te deket mabalin di athidi ya ongal di pama-inanan Jesus an Imbabalen Apu Dios hi hinangngab di tatagu te kay na bo ipapidwan pipateh Jesus hi krus.

⁷⁻⁸ Hay tagun nangiwalong hi pangulug na ya mialig nah lutan takon di maudaudanan ya abunay holok ya nadan pagit di tummol. Ya nan tagun athidi ya hiyay kastiguwon Apu Dios nah apuy. Mu hay tagun mangitultuluy hi pangulug na ya mialig nah lutan maluwab di mitanom ta waday aniyon nan kon lutan diye. Ya hay tagun athidi ya waday maphod an ih-ih-od Apu Dios ke hiyan gun-udona.

⁹ Mu takon di athituy kalyok ke dakayun kaibaiba ya madinol kamin adi athituy pangieyu, te inila min kudkudukdul kayu mu nadan tatagun mialig nah lutan abunay holok ya nadan pagit di tummol hidi ya madinol kamin maphod di aton yu te nihwang kayu.

¹⁰ Te hi Apu Dios an maandong di pangat na ya adina kal-iwan nadan maphod an inat yu ya impatibo yuy naminhod yun hiyah namanaddangan yu nadah ibbayun mangulug ya intultuluy yu ingganad uwani.

¹¹ Hay ahan pinhod mi ya waday ohan dakayu on punnanongon yu nan nahamad an pangulug yu inggana umannung nan namnamaon taku.

¹² Hituwey ipaanhan mi te adimi pinhod an ekayu uminglen mangulug. Pinhod min iummat yu nadah mangitultuluy hi pangulug da ya mangan-anus an munho-ho-od hi kipaannungan nan kinalin Apu Dios an kiphodan taku.

Hay kipaannungan nan kinalin Apu Dios an atona

¹³ Hay ohan pangiu-unudan ya hi Abraham an hinhin-od nay nipaannungan di kinalin Apu Dios ke hiya an atona. Handi nangalyan Apu Dios ketuwe ya hay adol nay nangisapataana te maid di udum an natagtag-e mu hiya.

¹⁴ Hituwey insapatana:

“Kalyok ke he-an idat kuy kiphodam, hidiye ya mahlag kat mangaddu ka.”

¹⁵ Inan-anusan Abraham an hinhin-od hidiyen kinalin Apu Dios ke hiya inggana immannung.

¹⁶ Deket waday isapatan di taguh ibbana ya isapatana nah natagtag-e mu hiya. Ya deket nuntobbalan da kediyen nisapata ya hidiyey poppog di punhallaan da.

¹⁷ Athidi damdaman Apu Dios an insapata nay pangipaannungana nah kinali nan atona. Hidiyey pangipainilaanan adina hannotan di ninomnom nan aton.

¹⁸ Hi Apu Dios ya adi munlangkak ta ena ibabawi weno ena hannotan di kalyona ya hay isapatana. Kinali ditakun mangulug ke Jesus ya madinol takun manman-od hi kipaannungan nan kinali nan ditakun kihwangan taku.

¹⁹⁻²⁰ Hinaen dinol takuh umannung nan kinalin Apu Dios di mangipakodhol hi nomnom takut adi taku iwalong di pangulug takun hiya.

Te inila takun udum hi algo ya ume takuh kad-ana. Hidiyen pakih-adan taku ke hiyah langit ya maid di punhalinduwaan taku te wada moh dih Jesus an kay nangibughul hi kurtina ot humgop nah kuwartun kad-an Apu Dios ta humgop taku damdama. Immen e mangitakdog ke ditakuh di te numbalin hi natag-en padin umat ke Melkisidek.

Hi Melkisidek an natag-en padi

7

¹ Hi Melkisidek ya hiyay patul ni-an ad Salem handih done ya padin Apu Dios an Katagtag-ayan. Waday namingham an mungkibangngad hi Abraham hi eda nakigubatan an inapput da nadan patul an buhul da ya e dinamun Melkisidek ot idasalanah Abraham ta idatan Apu Dios hi kiphodana.

² Indatan damdaman Abraham hi mikapuluh pinlo dah eda nakigubatan. Hay kibalinan nan ngadan an Melkisidek ya “Makakkaphod an Patul.” Ya hay kibalinan di Salem an ngadan diyen boblen numpatulana ya “luminggopan” kinali nginadanan dah “Patul di Linggop.”

³ Ugge nainilay mipanggep hi nitaguwan Melk- isidek te maid di nitudok mipanggep ke hiya takon di hay nahlagana, hay aammod na, hay nitungowana ya hay natayana. Hay ya abu inila taku ya hiya ya padit nangamung an umat nah Imbabalen Apu Dios.

⁴ Kinali tibon yuy kinatag-en Melkisidek, takon hi Abraham an madayaw an ammod am-in di

Judyu ya indat nan hiyay mikapuluh pinlo dah eda nakigubatan.

⁵ Ya inila takun wadaday udum an pangidatan hi mikapuluh limmu. Dadiye nadan holag Libay an natuddun padin di Judyu. Diday lebbeng nan pangidatan nadan ibbadan holag Abraham hi mikapuluh limmu da te hituwey kanana nah Tugun Moses.

⁶ Mu hi ke Melkasidek ya maid di nanuddun hiya te hiya ya padi tuwali. Kinali takon di bokon holag Libay ya indat damdaman Abraham ke hiyay mikapuluh pinlo dah eda nakigubatan. Hituwey kitib-anan takon di natag-eh Abraham te hiyay nangalyan Apu Dios an midatan hi kiphodan, ya natagtag-e pay hi Melkasidek. Oha bo ya indasalanah Abraham an binendisyonana.

⁷ Ya inila takun hay mangidasal hi ohan tagu ya natatag-e mu nan idasalana.

⁸⁻⁹ Hay oha bon mipanggep ke Melkasidek an nangidatan Abraham hi mikapuluh pinlo dah eda nakigubatan ya impitudok Apu Dios an munnananong di numpadiyana. Yaden hanaken holag Libay ya ugge numbayag di numpadiyan da te nate da. Makulug an nadan padin holag Libay ya dawaton day mikapuluh limmun nadan tatagu, mu kay da damdama immidat ke Melkasidek te hiyay nangidatan nan nahlagan dan hi Abraham hi mikapuluh pinlona.

¹⁰ Te takon di ugge ni-an nitungoh Libay handih e nanamuwan Melkasidek ke Abraham ya kay wada ke Abraham te hiya ya holag na.

Hay kinapadin Jesu Kristo

¹¹ Hanadan padin holag Libay an hi Aaron di namangulu ya diday natuddun mangiappit nadah idat di tatagun miappit ke Apu Dios te hay kinapadi day nipuunan nan Tugun Apu Dios an impainilanan Moses. Mu gulat na ot ta mabalin an mihwang takuh pangidinolan takun datuwen papadi ya nadan ituttudu da ya adi ot mahapul an intud-ak Apu Dios hi Kriston niingngon Melkasidek di kinapadinan munhilbin padin ditaku. Mu makudang di kinapadi da, kinali nihannot hi Jesu Kristo ke dida.

¹² Ot gapu te nahannotan datuwen padi ya mahapul damdaman mahannotan nan Tugun.

¹³⁻¹⁴ Oha bo ya nan Ap-apu takun hi Jesu Kristo an nihannot an padi ya bokon holag Libay, mu holag Judah yaden maid di impainilan Moses an mumpadiy holag Judah.

¹⁵ Mu ad uwani ya nakainnila mon hi Jesu Kristoy natag-en padin umat ke Melkasidek.

¹⁶ Numbalin an padin ugge nipuun nah tugun an abunay holag Libay di mumpadi, mu gapuh kabaelan di biyag nan maid di poppog na.

¹⁷ Hituwe ya miunnud nah nitudok an kananay “Tinuddu dakan ha-on an mumpadit nanga-mung umat hi kinapadin Melkasidek.”*

¹⁸ Ot ad uwani ya napoppog hidiyen Tugun Moses mipanggep hi pumpadiyan te waday kudang na.

¹⁹ Man-uke ya maid di ohan tagun makaphod hi hinangngab na gapuh pangun-unudana nah Tugun Moses. Mu maphod ta wada nan nihannot

---

* **7:17 7:17** Psalm 110:4

an pangidinolan taku an hi Jesu Kristo. Hiyay pangidinolan takun mangihayyup ke ditakun Apu Dios.

²⁰⁻²¹ Ya nahamad di kinapadin Jesu Kristo, adi umat nadah padin di Judyun holag Libay te insapatan Apu Dios an kananay

“Ha-oy an Dios ya isapatak an mumpadi kat nangamung. Ya hinaen ninomnom ku ya adi mabalin an mahannotan.”

²² Kinali hi Jesus di kipuunan di umannungan nan kudkudukdul an planun Apu Dios mipanggep hi kihwangan taku.

²³ Hanada ken papadin holag Libay ya dakol da ta deket natey oha on waday nihannot, kinali maid ke diday munnananong an padi.

²⁴ Mu adi umat hidin Jesus te hiyay mumpadit inggana te matagut nangamung.

²⁵ Kinali hiyay ongal di kabaelasan mangihwang nadah mundinol ke hiya ta mihayyup dan Apu Dios te hiya ya wadat nangamung an mangitakdog ke ditaku.

²⁶ Ta hidiye nan hi Jesus tuwalin natag-en padiy mahapul taku. Te hiya ya makakkaphod an abun maid di liwat na, adi umat ke ditakun tatagu. Hiya ya impatag-en Apu Dios ta hiyay Katagtag-ayan am-in, takon di nadan wadah langit.

²⁷ Hi Jesus ya adi umat nadah natag-en padin mangitakdog hi tatagu ke Apu Dios an mahapul an kabigabigat on mun-appit dan Apu Dios, mu mun-appit da ni-an gapuh liwat da ne ahida nuppe nun-appit gapuh liwat nadan tatagu. Mu hi Jesus ke ya adi athidi, te numpinghan di

nangiappitanah adol na handih nangikatayanah liwat taku. Adi mahapul an ena ipanidwan mun-appit.

²⁸ Handida ken natag-en papadi ya nipuun nah Tugun Moses di napiliyan da. Oha bo ya tagu da ya abun munliwat da damdama. Mu indani ya tinuddun Apu Dios nan Imbabalenan insapata nay pumpadiyana te hiya ya maid di kudang nat nangamung te impaka-un-unud nan am-in di pinhod Amana.

Hi Jesus di mangitakdog ke ditakuh hinangngab Apu Dios

8

¹ Hay ipaanhan kun ipainilan dakayu ya hi Jesus an natag-en padin mangitakdog ke ditakuh hinangngab Apu Dios an Katagtag-ayan an Apapuh langit. Hiya ya inumbun hi winawwan Apu Dios.

² Hidiy pumpadiyana nah kiha-adan Apu Dios an bokon nah Tabernacle an kinapyan di tagu.

³ Hay ngunun di natag-en padi ya hiyay mangiappit hi iappit di tatagu ke Apu Dios. Kinali hi Jesus ya mahapul damdaman waday iappit nan Apu Dios, ot hay adol nay in-appit na.

⁴ Gulat nat nanongnan wadah Jesus tuh luta ya bokon padi te wadada tuwaliy udum an padi tuh lutan oggan mangiappit hi iappit di tatagun kalyon nan Tugun Moses an iappit dan Apu Dios.

⁵ Ya nan Tabernacle an oggan pun-appitan nadan padi ya nun-ingngoy ang-ang na nah wadah langit an nangiingngohan Moses. Te

handih e pangapyaan Moses nah Tabernacle ya kanan Apu Dios ke hiyay

“Tibom ot ta paka-un-unudom nan umat hi nipatibon he-a nah bilid.”

⁶ Mu mapmaphod di kinapadin Jesu Kristo mu hay kinapadin handidan padi takun Judyu, te hay ngunu dan mangitakdog ke ditaku ya nipuun nah maphod an nakitobbalan Apu Dios mu nan namangulun nakitobbalana, te kinalinan pakawananay liwat di tagu hin idinol dan hiya.

⁷ Gulat nat maid di kudang din namangulun nakitobbalan Apu Dios hi tataguna ya ugge ot nahannotan hi balu.

⁸ Mu nahannotan te tinibon Apu Dios an hay kinakudang ya wadah tatagu te adida pakaun-unud kediyeen nakitobbalana ot kananay

“Ha-oy an hi Apu Dios ya ipainilak ke dakayun tataguk an Judyu ad Israel ya Judah an udum hi algo ya waday balun nakitobbalak ke dakayu.

⁹ Hituwe ya hinnatkon dih namangulun impainilak handidah aammod yu handih nangipanguluwak ke didan timmayan ad Egypt. Ya gapu te uggeda inun-unud hidiyen nakitobbalak ke dida ya inwalong ku mo dida.

¹⁰ Mu ahi madatngan nan algon kinalik ke dakayun ipainilak hituwen balun nakitobbalak hi tataguk an holag Israel. Iha-ad kuy tugun kuh nomnom dat hidiyey un-unudon da. Ta ha-oy moy Dios an un-unudon da ya diday tataguk an ipaptok ku.

¹¹ Adi mahapul an waday ahi muntuttudun didat inilaonak an hi Apu Dios. Te inilaonak tuwali ke

didan am-in, takon di nganney nitaguwan di hinoh-an dida, natag-e ya nababa.

¹² Pakawanak di liwat da ya adik mo nonomonon di nunliwatan dan ha-on.”

¹³ Gapu te kinalin Apu Dios an waday balun nakitobbalanan un-unudon taku ya hituwey kitibanan pinoppog na nan namangulun nakitobbalana.

Hay pundayaw nadan Judyu ke Apu Dios handih lappuna ya hay pundayaw takud uwani

9

¹ Handin namangulun nakitobbalan Apu Dios ya intugunay aton nadan tatagunan mundayaw ke hiya. Ya wada boy nakapyah pundayawan dan niabbung an tuldan kanan dan Tabernacle.

² Hidiyen Tabernacle ya waday duwan kuwartuna ya waday mikadwan kurtinan nangodwa ke datuwen kuwartu. Hanah namangulun kuwartun hogpan ya hidiye nan Nasantun Kuwartu. Hidiy kad-an nan dilag ya nan lamesaan an niha-adan di tinapay an miappit ke Apu Dios.

³ Hanan mikadwan kuwartu ya hidiye nan Nakassantun Kuwartun Apu Dios.

⁴ Hidiy kad-an nan altar an balituk an pungohoban dah nabanglun insenso an miappit bon Apu Dios. Ya wadah di nan kahon an naamoh balituk an hidiye nan kanan dan Kahon an Kakitobbalan Apu Dios nadah Judyu te wadah di nadan duwan batun nitudkan nadan himpulun Tugun Apu Dios an dinawat Moses.

Ya wada boh di nan balituk an buhin niha-
adan nan manna an ibban din makan an nag-
an nalpuh kabunyan an kinakinan handidan
aammod takun Judyu. Hanah kahon ya wadah di
damdama nan patanong Aaron an himmapping.

⁵ Ya nah tap-on diyen kahon ya wadaday
duwan tinattaggun anghel an kitib-anan wadah
Apu Dios hidi. Pinayyad day payak dan
hinophopan da nan hukap diyen kahon di
kakaanan di liwat te hidiy pangiwaghikan di
padi nah dalam di iappit dan Apu Dios. Kalyok
datuwe, mu adi mahapul an ek ohhaohhaon
datuwed uwani.

⁶ Athinay ine-en nan Tabernacle. Hay ine-e da
handi ya kabigabigat on ume nadan padi nah na-
mangulun kuwartu ta eda aton nan ipangunun
Apu Dios ke dida.

⁷ Mu hana keh mikadwan kuwartu ya abuna
nan natag-en padiy humgop hi maminghan ya
abuh hintoon. Deket humgop hidi ya mahapul
an umal-alah dalam nan niappit an aggayam ta
ena iwaghik nah hukap nan kahon ta waday aton
Apu Dios an mangan hi liwat na ya hay liwat di
tatagu.

⁸ Hituwey ine-en di ngunun handidan papadi
nah Tabernacle ya hidiyey nangipatib-an di
Espiritun Apu Dios an maid di kalebbengan
takun mihayyup ke Apu Dios hin wadah diyen
Tabernacle tuh lutan pundayawan di tagu ke
hiya.

⁹ Hituwey panginilaan takud uwanit
maawatan taku. Te man-ut in-anappitan nadan
tataguh aggayam ya indatan dah ganneh diyeh

Apu Dios handi, mu kapyanan adi luminggop di nomnom da te inila dan nanongnan waday liwat da.

¹⁰ Man-uke ya inanun-unud da nan Tugun Moses hi aton dan mundayaw ke Apu Dios, umat hi pumpaniawan hi udum an makan weno mainum ya hay aton dan munlini. Datuwey mahapul an un-unudon da inggana nahannotan hi balun maunud.

¹¹ Naat hituwe handih immaliyan Kristo ot hiyay numbalin an natag-en padit dawaton taku nan kiphodan an indadaan Apu Dios. Ad uwani ya dehding ingunngunuwan ditaku nah mapmaphod an Tabernacle hidih langit an bokon taguy nangapya ya bokon tuh lutay nabohwatana.

¹² Ya naminghan ya abuy nangayanah dih Tabernacle hi langit an kad-an Apu Dios an maid di inal-alanah dalam di gulding weno bakan ena iappit ke hiya. Hay in-appit nan Apu Dios ya nan dalana handih natayanat mihwang takun mangulug ta waday biyag takun maid di poppog na.

¹³ Hay intuttudun nan Tugun Moses an aton hin waday nibahhowan nadan tatagu ya mahapul an e mumpalini nah padi. Ya hay aton nan padin munlini ya waghikanah diyen taguh dalam di niappit an gulding weno baka. Bokon ke ya nan gubun di ginhob dan impan di baka. Deket nagibbu ya mabalin mon mid-um nadah ibbanan mundayaw ke Apu Dios.

¹⁴ Deket athidiy ine-ena ya immam-ana moy kiatan nan dalam Kristo ke ditaku. Ot gapu te inhulug nay biyag na gapuh liwat taku ya adi

mo mahapul an etaku kumakkagun mangun-unud nah pangien handidan aammod taku dih donen maid di hilbina ta hay mo ipaanhan taku ya hay pangun-unudan takun Apu Dios an wadat nangamung. Hidiyen inat Jesus ya hidiyey maid di kudang nan niappit ke Apu Dios ta mapakawanan di liwat taku. Inat nah diye gapuh baddang nan Espiritun Apu Dios an maid di lappuna ya poppog na.

¹⁵ Hi Kristoy mangitakdog ke ditakuh hinanggab Apu Dios nah balun nakitobbalanat amin takun numbalin hi tataguna ya dawaton taku nan kinalinan boltanon takun munnananong ta nangamung. Manuket mabalin mon maat hinae ya gapu te ingkaten Jesus di liwat takut mabalin an pakawanan Apu Dios takon nadan tatagun ugge nangun-unud hi Tugun Moses.

¹⁶⁻¹⁷ Hay aton Apu Dios an mangipaboltan hanadah kinalinan idat nan ditaku ya umat nah pangat di Judyun kah-in di mate nan tagut ahi mabalin an mikap-ong nadan odona nadah pinhod nan pangipaboltanan. Te matagu ke nian nan tagu ya adi mabalin an ena ikap-ong di odona.

¹⁸ Athidi bo nah namangulun nakitobbalan Apu Dios an kah-in di waday maklong ta miappit di dalana ke Apu Dios ta ahi mabalin an dawaton di tagu kiphodana.

¹⁹ Hituwey kitib-anan handih nagibbun impainilan Moses amin nadan Tugun Apu Dios nadah tatagu ya indadaana nan dalan di impan di baka ot udmanah danum ot itam-ol na

nan holok an nabtok hi maingit an tinulid ot waghikana nan liblun nitudokan nan Tugun takon nadan tatagun wadah di.

²⁰ Ya handih pun-iat nah tuwe ya kananay

“Hituwen dalay mangipainilan mahapul an un-unudon taku nan Tugun Apu Dios.”

²¹ Winaghikan pay Moses nan Tabernacle hi dala takon nadan udum an mausal nah pundayawan da ke Apu Dios.

²² Te hay intuttudun Moses an Tugun Apu Dios ya mahapul an waday miappit hi dalan di aggayam ta ahi abuluton Apu Dios di nganneh diyen miusal nah pundayawan dan hiya. Athidi boh liwat dan mahapul an waday maklong an aggayam ta miappit ke Apu Dios di dala nat ahi damanan pakawanayanay liwat da.

Hay nakaanan di liwat taku gapuh natayan Jesu Kristo

²³ Am-in nadan mausal nah pundayawan nah Tabernacle ya ing-ingo ya abu nah nahamad an pundayawan an wadah langit. Dadiyen mausal ya mahapul an mawaghikan hi dalan nan niappit an aggayam ta ahi abuluton Apu Dios. Mu hay miappit hi langit ya nabalbalol mu nadan iappit di papadi tuh luta

²⁴ te hay dalan Jesu Kristoy niappit ke Apu Dios handih nangikatayanah liwat taku. Ya hay ena nangiappitan ya bokon nah kinapyan di tagu tuh lutan ing-ingo ya abu, mu hidi nah wadah langit. Ta dehdi moh langit ad uwanin mangitakdog ke ditakuh hinangngab Apu Dios.

²⁵ Ya adi mahapul an e ipanidpidwan Jesu Kristo an mangiappit hi dalana ke Apu Dios te damana nan namingham an nangikateyanah liwat taku. Adi umat nah natag-en padi tuh lutan kah-in di katootoon on immieh dalam ena iappit nah Nakassantun Kuwartu.

²⁶ Te gulat nat athidi ya kadaidai mo on nunligat hi Jesus nipalpu dih nunlutuwan Apu Dios tuh luta ingganad uwani. Mu ad uwanin mungkadatngan di poppog di luta ya immalih Jesus an nangikateh liwat taku ya ustun diyen namingham an nangatanan diye.

²⁷ Am-in di tagu ya mahapul an mate, ne ahi nuppe hinumalyan Apu Dios.

²⁸ Athidin Jesu Kristo an namingham ya abuy nangikatayanah kapakawanan di liwat taku. Ya ahi bo mibangngad, mu bokon mo gapuh liwat taku, mu umalit ihwang na nadan mangulug an munho-ho-od hi kibangngadana.

10

¹ Handin Tugun Apu Dios an intuttudun Moses mipanggep hi iappit ke Apu Dios ya adi nahamad te hituwe ya kay ya abu a-on nadan kiphodan taku handih immaliyan Jesu Kristo. Kinali takon di inanun-unud di katagutagun mun-appit dan Apu Dios hi katootoon ya hiya damdaman adina tobalon didan maphod.

² Te gulat nat napakawanan di liwat nadan tatagun umat hidiy nundayaw da ya adida ot nonomnomon di liwat dat itikod dan mun-appit hi aggayam ke Apu Dios hi kapakawanan di liwat da.

³ Mu adi athidi te uggeda intikod, mu ka-tootoon on nun-appit da te deke on ninomnom day liwat da.

⁴ Adi mabalin an mapakawanan di liwat gapuh pun-appitan hi dalam di baka weno gulding ke Apu Dios.

⁵ Ta hidiye nan kanan Kristo ke Apu Dios handih immaliyana tuh lutay

“He-a ya adim mo pinhod di aggayam an miappit ke he-a, kinali winadam tun adol kut miappit ke he-a.

⁶ Ya adika umamlong nadah gobhon dan iappit da weno nadan udum an idat dan he-a ta mapakawanan ot di liwat da.

⁷ Kinali deyan indinol kuy adol kun he-a Apu Dios, ta nangamung kah pinhod mun kiatak ta miunnud nah kinalim an impitudok mu.”

⁸ Takon di kinalin di Tugun Moses an mahapul nadan miaappit ke Apu Dios ya kinalin Kristo an adi pinhod Apu Dios dadiye.

⁹ Kanan bon Kristoy “Apu Dios, abulutok di pinhod mun maat ke ha-on.” Ketuwey nangi-patikodana nah ine-e dan mun-appit ke Apu Dios ot hannotanah balun ine-e.

¹⁰ Ya gapu te inat Jesus nan pinhod Apu Dios an atonan inhulug nay adol nan miappit ya pinakawanan Apu Dios di liwat takun am-in. Adi mahapul an ipidwan Jesus an aton hituwe te umustuy maminghan.

¹¹ Hay ine-en di Judyu ya kabigabigat on mun-appit nadan padi da ke Apu Dios, mu hiya damdaman adi mapakawanan di liwat da.

¹² Mu hi Jesus ya namingham ya abuy nangiap-pitanah adol na handih nangikatayanah liwat am-in di tagu, mu munnananong di kihilbiyan diyen inat na. Ad uwani ya dehadin inumbun hi winawwan Apu Dios an kitib-an di kinatag-en di saad na.

¹³ Dehadin hadhad-onay pangapputan Apu Dios am-in hanadah buhul nat hiyay tangadon dan Ap-apu da.

¹⁴ Ya gapu kediyen namingham an nangiap-pitan Jesus hi adol na ya imbilang Apu Dios nadan tatagun ingkaten Jesus di liwat dan makakkaphod ta nangamung. Dida nan badbad-dangan Apu Dios ta makangngun-unud dan hiya.

¹⁵ Takon nan Espiritun Apu Dios ya ihadak na datuwen kinalin Apu Dios an kananay

¹⁶ “Ahi madatngan nan algon ipainilak nan balun nakitobbalak nadah tataguk. Iha-ad kuy tugun kuh nomnom dat hidiyey pinhodon dan un-unudon.”

¹⁷ Kanana boy “Kediyen tiempo ya adik mo nonomnomon di liwat da ya nadan gaga-ihon inat da.”

¹⁸ Gapu teden nipainilan pinakawanan Apu Dios di liwat taku, ya adi mo mahapul an umiappit takuh aggayam.

Hay pakihayyupan ke Apu Dios

¹⁹ Kinali kaibaiban mangelug, ad uwani mo ya mabalin an mihayyup taku ke Apu Dios an wadah langit gapuh nangikatayan Jesus hi liwat taku.

²⁰ Handih natayana ya nabik-i nan kurtinan nangodwa nah duwan kuwartu ta maid moy

humanih dalanon an umeh kad-an Apu Dios ya ta hiyay pangidalanan.

²¹ Hiya moy natag-en padin mangipaptok ke ditakun tatagun Apu Dios.

²² Kinali hay maphod an aton taku ya ihamad takun mihayyup ke Apu Dios an adi taku munhalinduwa, mu idinol taku ot ya abu ke Jesus an mangitakdog ke ditakuh hinangngab Apu Dios. Te gapuh natayana ya adi mo mabulubulun di nomnom taku gapu nadan gaga-ihon inat taku. Ya gapuh numpabonyagan takuh malin-ong an danum ya makallini takuh hinangngab Apu Dios.

²³ Maphod boy madinol takun ipaannung Apu Dios nan namnamaon takun kiphodan an kinali nan idat na. Te hiya ya makulug an atona nan kinalina.

²⁴ Ya nomnomon takun munhimbabaddang takut khamadan di pangulug di hin-oh-an ditaku ta munhimpopohodan taku ya aton takuy maphod.

²⁵ Adi taku iun-unud nadah nangiwalong hi pangulug dan intikod da mon makiamu-amung an mundayaw ke Apu Dios. Mu ditaku ke pe ya maphod di itultuluy takun munhintuttugun ta mihamad di pangulug takun am-in, namam-ad uwanin nih-up moy kibangngadan nan Ap-apu taku.

²⁶ Deket inguddan takun adi un-unudon nan nipainilan ditakut itultuluy takun munliwat ya maid moy hilbin di nangikatayan Jesus hi liwat taku. Ya hay pumbalanan diye ya makahmok taku te maid di udum an e miappit hi kihwangan taku.

²⁷ Ya deket athidi ya munho-ho-od ke ditaku nan kahumalyaan taku ya nan katatakut an kakastiguwan nah mundadalebdeb an apuy an pangastigun Apu Dios nadah buhul na.

²⁸ Takon nah Tugun Moses ya deket waday mungngohe ya adida homkon, mu pipate da hin waday duwa weno tulun mangiuh-un an makulug an nginohena nan Tugun.

²⁹ Deket athidi ya namam-an makastigu nan tagun mungngohe nah Imbabalen Apu Dios an hi Jesus. Te imbilang nan maid di hilbin di dalanan in-appit nan Apu Dios hi kapakawanan di liwat taku, mipuun nah balun nakitobbalan Apu Dios. Hanan tagun mangat hi athidi ya maid di pangibilang na nah Espiritun Apu Dios an makaulen ditakun naliwat.

³⁰ Makulug an kastiguwon Apu Dios hidiyen tagu te waday kinalinan kananay “Ha-oy di mangibalo nah mangiathidi.” Kanana boy “Humalyaok nadan tataguk an mangat hi gaga-iho.”

³¹ Kinali katatakut hin nan Dios an wadat nangamung di mangastigun ditaku.

³² Nomnomon yuh tuwe, handih nangulugan yun Jesus ot mapat-alan di nomnom yu ya nahalman di nunligligatan yu, mu impunnanong yuh diyen pangulug yu.

³³ Hin-uddum on pumpadngolan dakayu ya pinalohanan dakayuh hinangngab di dakol an tatagu. Ya hin-uddum on nilagat kayu nadah udum an mangulug an munholholtap.

³⁴ Nilagat kayu nah pumpaligligatan nadan ibbayun mangulug an nikalabut gapuh homok yun dida. Ya takon di nun-alan di buhul yuy

limmu yu ya adi mahakit di nomnom yu, mu mun-am-amlong kayu ot ya abu te inila yun munnananong an adi matalak nan maphod an wadan dakayu.

³⁵ Kinali adi kayu madismaya, mu punnanongon yuh naen nahamad an dinol yu, ot ongal di ahiyu gun-udon.

³⁶ Mahapul an anusan yuy kumpulnan ligat ta hay pinhod Apu Dios di un-unudon yu ta idat nan dakayu nan kinali nan gun-udon yuh umaliyan nan ahina ipaali

³⁷ te nitudok di mipanggep ketuwe an kananay “Gagala mo ya umali nan hadhad-on yu.

³⁸ Hanadan tataguk an nibilang an maphod ya diday mangitultuluy an mangidinol ke ha-on, takon di hidiyey gumapuh punligatan da. Mu wada key mangiwalong hi pangulug nan ha-on ya ad-adiy punnomnomak ke hiya.”

³⁹ Hanada ken athidin tatagu ya mihi-an dan Apu Dios. Mu ditaku ke ya punnanongon takuy pangulug takun hiya te hidiyey kihwangan taku.

Hay ine-en di pangulug

11

¹ Hanan tagun waday pangulug nan Apu Dios ya ongal di dinol nan ipaannung Apu Dios anin nadan kinali nan atonan hidiyey namnamaon taku. Ya takon di adi ni-an matibon maat hidiyen kinalina ya kulugon di tagun maat hidiye.

² Gapuh pangulug handidan tatagu handih done ya tobalon Apu Dios an maphod da.

³ Ya gapu boh pangulug taku ya ininnila takun handih pinghana ya hay kalin Apu Dios di nunlutu tuh luta ya nadan wadad uwani. Kinali maawatan takun am-in hantudan matibon wadad uwani ya maid da ni-an, mu winadan Apu Dios.

⁴ Hay pangulug Abel di gapunah mapmaphod di in-appit na ke Apu Dios mu hay in-appit Kain. Gapun diyen pangulug Abel ya timbal Apu Dios an maphod di in-appit na ke hiya. Ya takon di nateh Abel dih done ya nanongnan waday naadal takun hiya mipanggep hi pangulug ke Apu Dios.

⁵ Athidi bon Enoch an gapuh pangulug na ya takon di ugge nate ya naala ot awiton Apu Dios hi langit ot maid di pakahamak ke hiya. Hay kanan nan nitudok an kalin Apu Dios ya handih uggena inawit hi Enoch ya ongal di nangipaamlongan Enoch ke hiya.

⁶ Hanan tagun maid di pangulug na ya adinadaman paamlongonah Apu Dios. Te nan tagun pinhod nan mihayyup ke hiya ya mahapul an kulugonan wadah Apu Dios ya kulugona bon baddangan Apu Dios nadan mumbagah baddang na.

⁷ Hi Noah boy oha an gapuh pangulug na ya inidngol nay kinalin Apu Dios an waday ahi maat. Inun-unud nah Apu Dios ot mangapyah bapor ot humgop da nadah pamilyanah di ot uggeda nilagat an nalting handih nalbongan di luta. Gapuh pangulug na ya imbilang Apu Dios an maphod, adi umat nadah udum an tatagu

kediyen tiempon maid di pangulug da, kinali nalting da.

⁸ Athidi bo ke Abraham an gapuh pangulug na ya inun-unud nay kalin Apu Dios an taynana nan numboblayana ot mit-an nah boblen kinalin Apu Dios an ipaboltanan hiya takon di uggena inilah diyen ena pangayan.

⁹ Gapuh pangulug na ya nun-ottaottan hi ena nakiboblayan nah kinalin Apu Dios an ipaboltana. Hay baleda ya niabbung an tulda te maid di naduttuk hi eda pumboblayan. Athidi damdaman da Isaac an imbabalena ya hi Jacob an inap-apuna yaden nigappat da kediyen kinalin Apu Dios an lutan ipaboltana.

¹⁰ Inanusan Abraham di athidi te namna-maonan ahi mihaad nah nahamad an boblen kinapyan Apu Dios.

¹¹⁻¹² Takon hi Sarah an inayan Abraham ya nahamad di pangulug na te hiya ya adi pakaim-babale, namam-a bo udot te nain-ina ya hi ke bo Abraham ya naam-ama, mu gapuh pangulug da nah kinalin Apu Dios an wadan tuy imbabaleda ya nawadaan hi Sarah ot mun-imbabale. Ot loktat ya dimmakol di holag dan umat hi kinadakol nadan bittuwon hi kabunyan ya umat nah pantal nah pingngit di baybay an adi mabilang.

¹³ Am-in datuwen tatagu ya waday pangulug da inggana nate da. Hay kitib-an di pangulug da ya hinoohood day pangidatan Apu Dios nah kinalinan dida. Mu ugge impakulug Apu Dios hidiye handih kataguda, mu takon di athidi ya uggeda inwalong di pangulug da an hi udum hi algo ya umannung hidiye. Inila dan bokon hituh

lutay panawatan da nah kinalin Apu Dios an idat nan dida, kinali inabulut dan makiboble da ya abu tuh luta.

¹⁴ Datuwen tatagu ya kulugon dan wada nan boblen ahida pangayan ta mihaad dah dit nangamung an hidiyey gagamgaman da.

¹⁵ Adida mo nomnomnomon nan boblen tinaynan da, te kon gulat na ya nibangngad da.

¹⁶ Man-uke ya nan boblen gagamgaman dan pangayan ya kudkudukdul mu nan boblen tinaynan da, te hidiyen boble ya wadah langit an indadaan Apu Dios. Kinali adi bumain hi Apu Dios an mangalin hiyay Dios da, te indadaanana didah pumboblasyon da.

¹⁷⁻¹⁸ Hay oha boh kitib-an di nahamad an pangulug ya hay inat Abraham handih pinatnaan Apu Dios. Gapuh pangulug na ya inabulut nay kinalin Apu Dios an iappit na nan binugtung an imbabalenan hi Isaac, yaden kinalin Apu Dios handi ke hiyan hi Isaac di kahlagan di dakol an tatagu.

¹⁹ Uggena kinawwanan ot ena ot patayon te madinol an waday kabaelan Apu Dios an managuh nate. Ya makulug an kay tinagun Apu Dios te kinalyanah Abraham ot uggena intuluy an in-appit nan imbabalena.

²⁰ Athidi bon Isaac an gapuh pangulug na ya impainila na nadah duwan imbabalenan da Jacob ke Esau an hi udum hi algo ya idat Apu Dios di kiphodan da.

²¹ Athidi bon Jacob an gapuh pangulug na ya handih naka-am-aman dandaniy katenan nihakdol nah patanong na ya dinayaw nah Apu Dios

ya indasalana nadan inap-apunan imbabalen Joseph.

²² Ya athidi bon Joseph an gapuh pangulug na ya handih mungkatkate ya kinalinan hi udum hi algo ya taynan nadan holag Israel di Egypt. Ongal di dinol nah nangalyanan tuwe ot ibaganan didan pakial-ala day adol nat eda ilubuk hi kibangngadan dah boble da.

²³ Takon nadan ammod Moses ya gapuh pangulug da ya uggeda timmakut an mangahing nah olden nan patul an mipipaten am-in di kaitungon linalakin imbabalen di Judyu ot italu dah Moses hi tuluy bulan nipalpuh nitungowana. Oha bo ya inila dan makakkaphod di kagolang nah hinangngab Apu Dios.

²⁴ Takon hi Moses handih kimmat-aguwana ya gapuh pangulug na ya adina pinhod an mibilang an imbabalen nan babain imbabalen nan patul di Egypt an nangong-ongal ke hiya.

²⁵ Man-uke ya pakudukdulonan mid-um nadah ibbanan tatagun Apu Dios an munligligat mu nan makidkid-um nadah iEgypt nah at-atton dan punliwatan te inila nan nakatang ya abuy pun-am-amlongan da.

²⁶ Hay punnomnom Moses ya kudukdul nay munligligat gapuh pangulug nah aliyen Kristo an tinuddun Apu Dios an ahi mumpatul mu nan ena boltanon am-in di kinadangyan an wadad Egypt, te nonomnomonay ahina gun-udon hi ohan algo.

²⁷ Gapu boh pangulug na ya tinayananad Egypt an ugge timmakut hi pamoh-olan nan patul hi panayananah di. Ot takon di nunligligat hidi

nah nangayana ya kapyanan hi Apu Dios di inun-unud nan kay na tinibo yaden adi matibo.

²⁸ Ya handih uggeda ni-an tinayanan ad Egypt ya gapuh pangulug na ya inun-unud nay kinalin Apu Dios. Ot hiyay nangipangpangulu nah kanan dan Piyestan di Nala-uwan di Anghel Apu Dios an waghikan da nan pamadingan di babale dah dalan di kalnero. Ta deket umali nan Anghel Apu Dios an mamate nadah linalakin panguluwan an imbabalen nadan iEgypt ya hidiyey pangimatunanat adina ilagat nadan panguluwan an imbabalen nadan Judyu.

²⁹ Handih panayanan nadan Judyu ad Egypt ot pudugon nadan iEgypt dida ot mahkuk da nah kanan dan Maingit an baybay ya binaddangan Apu Dios dida gapuh pangulug dan impunhi-ana nan danum ot waday mamagan dinalan da. Mu handih immagwat da ya impundammu na bo nan danum ot malting nadan iEgypt an mumpamdug ke dida.

³⁰ Handih nundanallanan dah nap-at an toon ya dimmatong dad Jerico. Mu maid di innun dan humgop te waday natag-en binattun alad an nunlinikkod nah boble, mu gapuh pangulug da ya inun-unud da nan kinalin Apu Dios an aton dan likkodon da nan boble hi pituy algo. Ot aton dah diye ya na-ala on natlob nan binattun alad ot humgop da ot pumpate da nadan tataguh di.*

³¹ Pinate dan am-in nadan tataguh din adi mangulug ke Apu Dios, mu uggeda inlagat nan ohan babain pabpabbayad nay adol nah linalaki

---

* **11:30 11:30** Joshua 6:12-21

an hi Rahab ya nan pamilyana te gapuh pangulug na ya binaddangana nan duwan impaman-gulun nadan Judyun e nungsiim.

³² Kon mahapul an tagak hi tonton hi tatagun pangitib-an yuh ine-en di pangulug? Gulat nat tontonok nadan ongal di pangulug da ya makudang di tiempo te dakkodakkol da, umat ke da Gideon, hi Barak, hi Samson, hi Jephtah, hi David, hi Samuel ya handidan profetas.

³³ Hay udum ke datuwen tatagu ya hay pangulug day gapunah nanganapputan da nadah eda nakigubatan. Ya maandong di nun-ap-apuwan dah bobleda. Ya dinawat da nadan kinalin Apu Dios an idat nan dida. Nihwang di udum hi e panganan di layon ke dida.

³⁴ Gapu boh pangulug da ya nihwang di udum hi e punggohoban di buhul dan dida te naala ya ugge ginhob di apuy dida. Ya gapu boh pangulug di udum ya nihwang dah pamatayan di buhul dan dida. Ya nadan udum ya nakapuy da, mu gapuh pangulug da ya inumlot dat natulid da mon makigubat ot apputon da nadan immalin e pumloh bobleda.

³⁵ Ya wadada damdamay binabai handin gapuh pangulug da ya namahuwan nadan naten imbabaleda.

Ya impunholholtap day udum ot ahida patayon dida gapuh adida pangiwalongan hi pangulug da te pakudukdulon dan mate mu nan eda iwalong di pangulugan dan Apu Dios. Te inila dan mamahuwan dat waday kudkudukdul an kitaguwan an gun-udon da.

³⁶ Hay udum an mangulug ya natalalangkaan da ya nahuplit da. Hay udum ya nabangkilingan da on nikalabut da.

³⁷ Ya nunhihinnatkon di natayan di udum an mangulug te natugmilan di udum, nagolgot di adol di udum ot magodwa ya natuduk hi ispaday udum ot mate da. Hay udum ya mahmahmok dan nipaholholtap da ya napaligligat da ya makakuddang di mahapul da ot hay bubulwati da ya nakapyah bolat di kalnero weno gulding.

³⁸ Ya hay udum ya nipakaan dah numboblayan da ot eda mo humanawwangan hanadah adi maboblayan ya hi bibilid ya niha-ad dah liyang weno lungab. Mu hay kakulugana ya diday maphod an tatagun adida umat nadah adi mangulug an mangipaligligat ke dida.

³⁹ Datuwen tatagu ya tobalon Apu Dios didan maphod gapuh pangulug da, mu uggeda ni-an dinawat nan kinalin Apu Dios ke didan gun-udon da

⁴⁰ te wada nan kudkudukdul an ninomnom Apu Dios an aton ke ditakun am-in, bokon ke dida ya abu. Ya takon di ditakud uwani ya milakam taku damdama kediye gapuh pangulug taku.

Hi Apu Dios di manugun ke ditakun mangulug

12

¹ Dakol day tatagu dih donen nahamad di pangulug da. Hay pangi-e day pangiun-unudan takun mangulug te kay da ang-angon di pangi-e takud uwani. Kinali mahapul an itikod takun mangmangngat hi nalgom an humaliwah pangun-unudan takun Apu Dios. Ya iwalong

taku nadan punliwatan an kay mangigagakod ke ditaku ta hay maphod di aton taku ya anusan takun mangat hi pinhod Apu Dios.

² Hi Jesus ya abuy kulugon ya pundinolan taku te hiyay nipuunan di pangulug taku ya hiya boy mangipahamad hi pangulug taku. Te takon di kababain di mipatak hi krus ya uggena ninomnom hidiye te inila nan mun-an-anlah kagibbuwan di ligat na, kinali inippol nan nun-holholtap nah krus. Ot ad uwani ya wadah langit an inumbun hi winawwan Apu Dios an mun-apu.

³ Mahapul an nomnomon taku boy nangipolan Jesus hi inainat di naliwat an tatagu ke hiya ta adiyu nomnomon an maid di hilbin di pangulug hin waday ligat. Adi kayu madismaya, mu ihamad yuy pangulug yu.

⁴ Te takon di makaliggatan kayun mangiwalong hi punliwatan ya maid ni-an ke dakayuy nangikaten diye.

⁵ Kon kinal-iwan yu nan tugun Apu Dios ke ditakun imbabalenan kananay

“Imbabalek, adim langlangkuyyaon di tugun kun he-a, ya adika umalmot hin boh-olan dakan ha-on.

⁶ Man-uke ya tugunok ya kastiguwok nadan pinpinhod kun imbabalek.”

⁷ Kinali mahapul an anusan takuy ligat te hidiyey ohah panugun Apu Dios ke ditaku ya hidiye boy kitib-an di pangibilang nan ditakun imbabalena. Kapyanah diyen aton Apu Dios te takon di aammod hituh luta ya tugunon day iimbabale da.

⁸ Hi Apu Dios ya tugunon ditakun am-in an imbabalena. Te deket adi ditaku tugunon ke hiya ya kitib-anan bokon ditaku imbabale.

⁹ Handih u-unga taku ya tugutugunon ditakuh aammod taku, kinali pakalispituhon taku dida. Ya deket athidin paka-un-unudon taku nadan aammod takun wada tuh luta ya namam-a ot kumay pangun-unudan taku ke Ama takun hi Apu Dios an wadah langit ta waday innun takun makitagun hiya ta nangamung.

¹⁰ Hanada ken aammod taku ya tinugun ditaku ya kinastigu ditaku handih kau-unga taku mipuun nah punnomnom da mipanggep hi maphod, mu hi Ama takuh langit ya tugunon ya kastiguwon ditakut kiphodan takut milak-am taku hi kaphod na.

¹¹ Mahakit di nomnom taku hin tugunon ditaku, mu deket natugun taku ya maphod moy pangie taku ya luminggop moy punnomnom taku.

Hay pangun-unudan takuh pangie-en Jesus

¹² Hidiye nan dakayu ken kimapuy di pangulug na gapuh punligligatan yu ya ihamad yuy pangulug yun Jesus.

¹³ Itultuluy yun mangun-unud nah maphod an pangie-e ta dakayuy pangitib-an nadan kimapuy di pangulug nat adida mam-ahon an mangiwalong hi pangulug da, mu ihamad da ot ya abu.

¹⁴ Aton yun am-in di kabaelan yun mangipihod hi paki-kie yuh ibbayun tagu. Ya hay pinhod nan Ap-apu takuy un-unudon yu te adiyu mo tibon hiya hi udum hi algo hin adiyu un-unudon.

¹⁵ Tibon yu ot ta maid ke dakayuy mangitikod an mundinol nah ulen Apu Dios. Ya maid ke dakayuy mangipangpangulun mangat hi gaga-iho te un-unudon di udum ta loktat ya humlun hi punliwatan di dakol ke Apu Dios.

¹⁶ Halipat-an yu bot maid ke dakayuy mangat hi malalao umat hi makibabai weno makilalaki. Ya tibon yu ta adi kayu umat ke Esau an nginohe nah Apu Dios te takon di hiyay panguluwan ya uggena imbilang nan kalebbenganan panguluwanan an indat ot Apu Dios ke hiya. Te handih naagangan ya na-ala ot ihannot nah diyen kalebbengana hi ohan pinnangan ke tulangna.

¹⁷ Inila takun indani ya pinhod nan banggadon hidiyen kalebbengana, mu adi mo mabalin, takon di munluluwan mumpahpahmok ke amana.

¹⁸ Hay nanginilaan takun Apu Dios ya adi umat hi nanginilaan handidan Judyu dih done. Handih nih-up da nah bilid ad Sinai an eda dawaton nan Tuguna ya timmattakut da te mundadalebdeb nan bilid ya mungngingitit di ahuk na. Ya muntatapol di nunlinikkod ya mumpuwok.

¹⁹ Waday dingngol dah tangguyub ya indani ya dingngol dan kimmalih Apu Dios. Ya timmakut da ot mumpahpahmok dan hiya ta itikod nan kumali,

²⁰ te namahig di takut da nah kinalinan kananay maid di mabalin an mih-up kediye bilid an kad-ana te takon di aggayam an mih-up hidi ya mahapul an matugmilan ta mate.

²¹ Katatakut hidiyen tinibo dat takon hi Moses ya kananay munggayonggong hi takut na.

²² Athidiy numpainilaan Apu Dios ke dida, mu ditaku ke ya gapuh pangulug takuy nanginilaan takun hiya. Ya handih nangulugan taku ya nigappat taku nadah mundayaw ke hiya nah Bilid an Zion ad Jerusalem hi langit an kad-an nan Dios an wadat nangamung. Ya makiam-amlong taku nadah dakkodakkol an anghel,

²³ nadah imbabalen Apu Dios an nitudok di ngadan dah langit, ya nadah mangulug an impaphod nay pangi-eda handih matagu da. Ya nihayyup takun Apu Dios an munhumalyan amin hi tagu.

²⁴ Ya nihayyup taku bon Jesus an mangitakdog ke ditaku te hiyay nangipaannung an Apu Dios nah balun nakitobbalanah pangabulutanan ditaku. Ya gapuh ongal an homok nan ditaku ya nibilang taku nah niatan di dalan Jesus hi natayanat mapakawanan di liwat taku. Adi umat hi niatan di dalan Abel handih natayana an mahapul an mibalo.

²⁵ Athidiy ine-en diyen balun nakitobbalan Apu Dios ke ditaku, kinali mahapul an tibon takut un-unudon takuy tuguna. Hi Apu Dios ya kinastiguna handidan Judyun nungngohe nah punhapitonan hi Moses ot nakammam-a moy pangastiguna hin nan Imbabalenay ngohayon taku.

²⁶ Handih kimmalih Apu Dios nah bilid ad Sinai ya kimmolyog di luta. Mu kinalina bon kananay “Ahik bo iwagot tun luta, takon di kabunyan.”

²⁷ Hay pinhod nan kalyon ketuwe ya hantuh pangiwagotana bo ya madadag am-in hantudan lintunat mama-id da. Ya nada ken adi madadag ya munnanong dat nangamung.

²⁸ Ta hidiye nan mumpasalamat takun Apu Dios te ahi taku makiha-ad nah pun-apuwanan adi madadag. Ya mahapul an dayawon taku ya un-unudon takut umamlong

²⁹ te nahalman di pangastigun Apu Dios nadah adi mangun-unud ke hiya. Hiya ya mialig nah apuy an gumhob.

Hay aton an mangipaamlong ke Apu Dios

13

¹ Ditakun kaibaiba an mangulug ke Jesu Kristo, mahapul an itultuluy takun munhimpopohhoda.

² Deket wadaday mundag-uh baleyu ya maapnga kayun dida, takon di uggeyu inila dida. Te athidiy inat di udum handidan udum an aammod taku. Ya hin-uddum on uggeda inilan anghel gayam hidiyen dimmung-oh baleda.

³ Ya adiyu bo kal-iwan an bumaddang nadah ibbayun nungkibalud. Homkon yu dida an kay kayu nakibabalud ke dida. Ya athidi bo an homkon yu nadan udum an paligligaton di tatagu an kay kayu damdama makililigat ke dida.

⁴ Ya am-in kayun nangahawa ya mahapul an iohha yuy pamhod yu nah inayan yu ya adiyu ihuyop di bokon yu inayan weno eyu aton di udum an malalao te makulug an kastiguwon Apu Dios di mangiathidi.

⁵ Ya bokon bo hay pihhuy gagangaman yu ya adiyu unguhan di nganneh diyen wadan dakayu, te wadah Apu Dios an mangipaptok ke ditaku ya idat nay mahapul taku, kinali kananay “Adi dakayu iwalong ya adi dakayu tayanan.”

⁶ Kinali madinol taku ke Apu Dios ta waday ohan ditaku on mabalin an kananay “Hi Apu Dios di bumaddang ke ha-on, kinali adiyak tumakut takon di nganney aton di tatagun ha-on te dida ya tagu da ya abu.”*

⁷ Nomnomon yu handidan namangulun nun-tuttudun ditakuh kalin Apu Dios. Nomnomon takuy kahamad di pangulug dan Jesu Kristo ta iun-unud takun dida.

⁸ Te hi Jesu Kristo ya adi malumman. Hiya ya munnananong ta nangamung nipalpu handih lappuna, ad uwani ya ta inggana.

⁹ Adi kayu midmidngolan hanadah dakol an nungkihallaan mituttudun adi miunnud nah nitanuttudun dakayu. Te hay ya abu aton takut mihamad di pangulug taku ya idinol taku nah ulen Apu Dios, bokon hay pangun-unudan taku nah nitugun mipanggep hi mapanion makan, te maid di magun-ud hi pangun-unudan ke dadiye.

¹⁰ Ditaku ya kinulug takun hi Jesu Kristoy niappit ke Apu Dios an hidiyey nipuunan di nanawatan taku nah kiphodan an malpun Apu Dios. Mu nadan mangitultuluy an mangidinol nah iappit nadan padi nah Tabernacle gapuh pangun-unudan da nah Tugun Moses ya adida milak-am nah kiphodan an nidat ke ditaku.

---

* 13:6 13:6 Psalm 118:6

¹¹ Hay oggan aton nan natag-en padi ya alana nan dalan nan aggayam ta iena nah Nakassantun Kuwartu ta iappit na gapuh liwat di tagu. Mu nan adol diyen naklong ya ie da nah e-elen di boble ne ahida ginhob.

¹² Hituwe ya waday nipaddungana nah naat ke Jesu Kristo te in-e da nah e-elen di boble ot ahida patayon nah krus ta nan immayun dalanay niappit ke Apu Dios ta mapakawanan di liwat di tagu.

¹³ Kinali mahapul an adi taku mo idinol hi umat nah ine-e taku handi, mu idinol takun Kristo an mangihwang ke ditaku ya abuluton takun milagat nah kababain an natayanah krus.

¹⁴ Kapyanah tuwen maat ke ditakun mangulug te adi taku munnananong an mihaad tuh luta te namnamaon takun mihaad nah boble hi langit an ahi taku kiha-adan ta nangamung.

¹⁵ Ta hidiye nan ditakun mangulug ke Jesus ya mahapul an dayawon takuh Apu Dios ta nangamung hi pangalkalyan takuh kinatag-ena ta hidiyey kay taku iappit ke hiya.

¹⁶ Ya adi taku kal-iwan an mangat hi maphod ya munhimbabaddang taku hin waday maligatan ke ditaku te datuwey kay taku iappit ke Apu Dios an mangipaamlong ke hiya.

¹⁷ Un-unudon yu nadan mangipangpangulun dakayu ya aton yun am-in di kalyon dan dakayu te diday nangidinolan Apu Dios an mangipaptok ke ditaku nah pangulug taku. Te hi udum hi algo ya mahmahan Apu Dios hin inat da nadan nidinol ke didan aton da. Maphod di un-unudon taku didat maan-anla dan mangat nah ngunuda,

te deket ngohayon taku dida ya humiga da mo. Ta deket athidiy maat ya maid moy gun-udon taku.

¹⁸ Ya idasalan dakami ke dakayu. Maphod di nomnom mi te inat miy kabaelan min mangat hi maphod te pinhod min matbal am-in hi nganneh diye.

¹⁹ Hay oha bo ya dawatok anhan ke dakayun idasalanak ta kal-ina ot ya gagala ya pumbangn-gadonak ke Apu Dios hina.

Hay dasal nan nangitudok ketuwe

²⁰ Hi Apu Dios an kalpuwan am-in di linggop ya minahuwana nan Ap-apu takun hi Jesus an madayaw an mangipaptok ke ditakun mangulug an mialig an kalnerona. Hay nangikatayanah liwat takuy nipaannungan nan munnananong an nakitobbalan Apu Dios hi kiphodan taku.

²¹ Ya idasal kun hana ot ta idat Apu Dios di kabaelan takun mangat am-in hi pinhod na ya am-in nadan umipaamlong ke hiya gapuh baddang Jesu Kristo. Hana ot ta hiyay madayaw ta nangamung. Amen.

Hay udidin tun tudok

²² Dakayun iibba, nomnomon yu hantudan kanalyok tuh tudok ku te pinhod ku ot ahan an mihamad di pangulug yu, anusan yun bidbidon ot antikke.

²³ Pinhod kun ipainilan dakayun hi tulang takun hi Timothy an nikalabut ya nipae mo. Ta deket mangindadatong hitut akhupanak ya ikuyug kuh pangaliyak hina.

²⁴ Ipainila yu nadah mangipangpangulun dakayuh na ya nadah maamuamung an tatagun Apu Dios an nonomnomon mi dida. Ya impaad bon nadan iibba takun mangulug hitud Italy an nonomnomon dakayun dida.

²⁵ Hana ot ta ulayan dakayun am-in ke Apu Dios.

Nan Kalin Apu Dios
Ifugao, Tuwali: Nan Kalin Apu Dios Bible

copyright © 2004 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Ifugao, Tuwali)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-12-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 28 Dec 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

49ee376c-72c3-5db8-beb4-e0ad2751a4bf